

บทบาทผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดด้านห้องสมุดประชาชน

นางสาววนิดา ศรีประดิษฐ์

ศูนย์วิทยพัทยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-569-578-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015916

117464124

ROLES OF PROVINCIAL NON-FORMAL EDUCATION ADMINISTRATORS
REGARDING PUBLIC LIBRARIES

MISS WANIDA SRIPRADIST

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-569-578-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดคันทองสมุด
ประชาชน

โดย นางสาววนิดา ศรีประดิษฐ์

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรรณิ วราทร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรากิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์อัมพร ทิขะระ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรรณิ วราทร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประยงค์ศรี พัฒนกิจจำรูญ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณพิมล กุลบุญ)

วนิดา ศรีประดิษฐ์ : บทบาทผู้บริหารศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดด้านห้องสมุด
ประชาชน (ROLES OF PROVINCIAL NON-FORMAL EDUCATION ADMINISTRATORS
REGARDING PUBLIC LIBRARIES) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.สุพรรณิ วราทร. 193 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษามบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน
จังหวัดด้านห้องสมุดประชาชน 4 ด้าน คือ ด้านบริหารงานห้องสมุด ด้านวิชาการห้องสมุด ด้านบริการและ
กิจกรรมภายในห้องสมุด ด้านหน่วยบริการห้องสมุด และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร
และบรรณารักษ์ในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านห้องสมุดประชาชน การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาจากแบบ
สอบถามที่ส่งไปยังผู้บริหารศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด และบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัด
72 จังหวัด แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 144 ชุด และได้รับกลับคืนร้อยละ 90.28 สถิติที่ใช้ในการ
วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏว่าผู้บริหารและบรรณารักษ์เห็นว่า ผู้บริหารมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านห้องสมุด
ประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารได้มีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านบริหารงานห้องสมุด
ซึ่งประกอบด้วยเรื่องการเงิน บุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุห้องสมุด มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าในด้าน
วิชาการห้องสมุด ด้านบริการและกิจกรรมภายในห้องสมุดและด้านหน่วยบริการห้องสมุด บทบาทที่ผู้บริหาร
ได้ปฏิบัติซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านบริหารงานห้องสมุด ได้แก่ อำนวยความสะดวกในการเบิก-จ่ายเงิน
ให้โอกาสบุคลากรห้องสมุดเข้าร่วมประชุมประจำเดือนหรือประชุมพิเศษร่วมกับอาจารย์ และเจ้าหน้าที่
ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ปรับปรุงบริเวณภายนอกอาคารห้องสมุด ดำเนินการสร้างอาคาร
ห้องสมุดเป็นเอกเทศ จัดสรรครุภัณฑ์ให้ห้องสมุดที่อยู่ในความรับผิดชอบโดยสอดคล้องกับความต้องการของ
ห้องสมุดแต่ละแห่ง และอำนวยความสะดวกในการใช้วัสดุสำนักงานของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด
ในด้านวิชาการห้องสมุด ได้แก่ ส่งเสริมให้บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดเข้าร่วมประชุมวิชาการทาง
บรรณารักษศาสตร์ และส่งเสริมให้บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดได้ศึกษาค้นคว้าบรรณารักษศาสตร์
ในด้านบริการและกิจกรรมภายในห้องสมุด ได้แก่ หาวิธีเชิญชวนให้ประชาชนมาใช้บริการ และส่งเสริม
และสนับสนุนให้บรรณารักษ์จัดนิทรรศการ ในด้านหน่วยบริการห้องสมุด ได้แก่ จัดหน่วยนำหนังสือออกบริการ
ในชนบทร่วมกับหน่วยบริการเคลื่อนที่ของจังหวัดและอำเภอ และจัดให้มีกิจกรรมเวียนหนังสือระหว่างห้องสมุด
ประชาชนจังหวัด ห้องสมุดประชาชนอำเภอ และที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านในรูปแบบยืมหนังสือหรือกระเป๋
หนังสือเคลื่อนที่ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและบรรณารักษ์ที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของ
ผู้บริหารด้านห้องสมุดประชาชน ปรากฏว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและบรรณารักษ์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

WANIDA SRIPRADIST: ROLES OF PROVINCIAL NON-FORMAL EDUCATION ADMINISTRATORS REGARDING PUBLIC LIBRARIES. THESIS ADVISOR: ASSO. PROF. SUPANNEE VARATORN, 193 pp.

The purposes of this research were to study the actual roles of provincial non-formal education administrators regarding public libraries in the areas of: Library Administration, Library Techniques, Services and Activities in the library and Services outside the library and to compare the opinions of the administrators and the librarians on the actual roles of the administrators regarding public libraries. The study was based on the questionnaires distributed to the 72 provincial non-formal education administrators and 72 librarians of the provincial public libraries. The total number of the questionnaires was 144 of which 90.28% were returned. The methods of evaluation used were: percentage, arithmetic means, standard deviation and T-Test

It was found that the administrators and the librarians maintained the opinions that the administrators' actual roles in public libraries were mostly at the middle level. The average number of the administrators' actual roles in library administration which include finance, personnel, buliding equipment and acquiring materials outnumber thier roles in library techniques, services and activities in the library and services outside the library. Roles that the administrators perform the most in library administration were: facilitating expenses payment, giving the library personnel opportunities to go to monthly meetings or special meetings with the teachers and the officials of the provincial non-formal education centers, improving the environment outside library building, arranging for seperate library building, providing equipment for libraries under their supervision with regards to the libraries' actual needs, facilitating the use of the stationary of provincial non-formal education centers. Their roles in library techniques were: encouraging the librarian and the library personnel to have Library Science seminars and to further their Library Science study. Their roles which involve services and activities in libraries were: promoting wider use of the library services by the public, and encouraging librarians to organize book display. Their roles in services outside the library were: providing book service for rural area by joining with the provincial and district mobile sections, providing the rotation of books between the provincial public library, the district public library and the village reading center through the use of mobile book boxes and book bags. When administrators' and librarians' opinions on the administrators' actual roles regarding public libraries were compared it was found that their opinions on all aspects were significantly different at the level of .05

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาในการช่วยเหลือชี้แนะและตรวจแก้ไขจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรรณิ วราทร ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัยมาจนทำให้มีสติปัญญาความรู้ความสามารถทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จด้วยดี

การวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากผู้อำนวยการ/หัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัดที่ได้เสียสละเวลาตอบและส่งคืนแบบสอบถามให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูล เพียงพอแก่ความต้องการ และนอกจากนี้ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำ ความช่วยเหลือจากอาจารย์และเจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์บุญเรือน แสงทอง ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อทุก ๆ ท่านที่กล่าวมาแล้วไว้ ณ โอกาสนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณวันชัย ศรีทองคำ ซึ่งเป็นผู้ที่ เป็นกำลังใจอันสำคัญ และให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดตลอดเวลาการศึกษา และขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อ คุณพ่อ คุณแม่ ผู้ให้กำเนิดลูกจนได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน เพื่อทำคุณประโยชน์แก่สังคมต่อไป

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
วนิดา ศรีประดิษฐ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมา	1
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	9
สมมุติฐานของการวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย	10
วิธีดำเนินการวิจัย	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
คำนิยามศัพท์	12
2 ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกับงานท้องถิ่น ประชาชน	13
ความหมายของการศึกษานอกโรงเรียน	13
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	14

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	18
งานห้องสมุดประชาชน	27
บทบาทของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ต่องานห้องสมุดประชาชน	32
3 วิธีดำเนินการวิจัย	54
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	54
เครื่องมือในการวิจัย	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล	57
การวิเคราะห์ข้อมูล	57
การนำเสนอข้อมูล	58
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	59
ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	59
ตอนที่ 2 บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัดด้านห้องสมุดประชาชน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและบรรณารักษ์	72
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุด ...	106
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	110
สรุปผลการวิจัย	110
อภิปรายผล	116
ข้อเสนอแนะ	127

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	131
ภาคผนวก	138
ภาคผนวก ก. ระเบียบกรมการศึกษานอกโรงเรียนว่าด้วย ห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2529	139
ภาคผนวก ข. เกณฑ์การจัดตั้งห้องสมุดประชาชน	146
ภาคผนวก ค. ทำเนียบผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	149
ภาคผนวก ง. แบบสอบถาม	155
ประวัติผู้เขียน	193

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญญัตราวาง

ตารางที่	หน้า
1 ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ	60
2 ระยะเวลาที่รับราชการของผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถาม	61
3 ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง	62
4 ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด	63
5 สาขาวิชาเอกของผู้บริหาร	65
6 สาขาวิชาเอกของบรรณารักษ์	67
7 ตำแหน่งปัจจุบันของบรรณารักษ์	68
8 การได้รับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดของผู้บริหาร	69
9 รูปแบบการได้รับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดของ ผู้บริหาร	70
10 ความต้องการรูปแบบการได้รับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงาน ห้องสมุดของผู้บริหาร	71
11 บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านบริหารงานห้องสมุด	73
12 บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านวิชาการห้องสมุด	85
13 บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านบริการและกิจกรรม ในห้องสมุด	92
14 บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านหน่วยบริการห้องสมุด	100
15 สรุปบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านห้องสมุดประชาชน	105